

בית משפט השלום בפתח תקווה

07.11.10

ת"א 1079-08 תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית נ' עיריית פ"ת ואח'

בפני : כב' השופטת שלהבת קמיר-וייס

התובעת: תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל
בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד אילן רובינשטיין

נגד

הנתבעת: עיריית פתח-תקווה
ע"י ב"כ עוה"ד אשר אילוביץ

פסק-דין

התובעת, הגישה כנגד הנתבעת תביעה כספית על סך של 788,365 ₪.

לטענת התובעת, חיוב הנתבעת אשר הושת עליה בגין אגרת חיבור, הינו חיוב יתר שאינו כדין הבטל מעיקרו ולהלן אפרט.

העובדות שאינן שנויות במחלוקת

התובעת חתמה ביום 09.09.01, עם מינהל מקרקעי ישראל על חוזה פיתוח ביחס למגרשים שמספרם 1019, 1015 ו- 1014 המצויים בגוש 6364, עליהם חלה התב"ע פת/ מק/ 2000 /111 המצויים באזור התעשייה המערבי של העיר פתח תקווה, קרית אריה (להלן: "המגרש", ולהלן: "חוזה הפיתוח"). המגרש יועד לבניית בניין הדרוש לתובעת לצרכיה בתעשית החלב.

לצורך בניית הבניין היה על התובעת לקבל היתר בניה כדין מהועדה המקומית לתכנון ובניה בפתח תקווה.

כתנאי למתן היתר הבניה נדרשה התובעת לשלם לנתבעת את האגרות כדלקמן :

- אגרות מכוח הודעת חיוב מס' 20020194 אשר הוצאה לתובעת ביום 07.07.02 וצורפה כנספחים ב-ג לתצהיר דה-לאו (להלן: "הודעת החיוב"). הודעת החיוב שולמה ביום 14.07.02.
- הוצאות חיבור של המגרש ו/או הבנין למערכת המים בסך של 18,309 ₪ ;
- אגרת חיבור, בנוסף להוצאות החיבור, למפעל מים בסך של 535,666 ₪ (קרן) נכון ליום 07.07.02 (להלן: "אגרת החיבור").

טענות הצדדים

לטענת התובעת, הנתבעת אינה יכולה להשית עליה את הוצאות החיבור שהוציאה לצורך חיבור המגרש ו/או הבנין למפעל המים – אגרת החיבור ולא אגרה כלשהיא בנוסף להוצאות אלה. התובעת סומכת יתבה על פסיקת בית המשפט אשר ניתנה בעניין: [ה"פ 15131/98](#), המפעיל בע"מ נ"י עיריית פתח תקווה [פורסם בנבו] – אשר הינו פסק דין חלוט, וכן פסק הדין שניתן בעניין [ת.א. 2272/01](#), א.פ.ד. מקרקעי ישראל בע"מ נ"י עיריית פתח תקווה, [פורסם בנבו], אשר אף הוא הינו פסק דין חלוט. כמו כן מפנה התובעת לפסק דין נוסף שניתן בעניין צריחי רוטשילד רוטשילד [ב.ת.א. \(שלום ראשל"צ\) 3614/05](#), צריחי רוטשילד פתח תקווה בע"מ נ"י עיריית פתח תקווה, [פורסם בנבו].

התובעת מפרטת כי לטעמה ובהתאם להלכות בית המשפט כפי שבאו לידי ביטוי בפסקי הדין הנ"ל הרי שסמכותה של הנתבעת להשית חיוב בגין התקנת תשתית מים על בעל נכס כלשהו קמה מכוח חוק העזר לפתח תקווה (אספקת מים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק העזר מים").

חוק העזר מים קובע שני חיובים עיקריים-האחד, בגין חיבור למפעל המים העירוני, שהינו מעניינו בתובענה דנן והוא מושת מכוח סעיף 2 לחוק העזר מים ומכוח סעיף 1 בתוספת לחוק העזר מים, והשני, בגין צנרת המים הראשית, שאינו רלוונטי לתובענה דנן.

סעיף 1 בתוספת לחוק העזר מים אשר עוסק כאמור בחיוב בגין חיבור, מפרט שני סוגי חיוב עיקריים: האחד - חיוב בגין צינור חיבור שקוטרו עד 2" (בעניינו החיוב הינו מכוח סעיף 1 לתוספת, ס"ק 1, 2 ו-3) והשני – חיוב בגין צינור חיבור שקוטרו מעל 2" ובעניין זה החיוב הינו מכוח סעיף 1 לתוספת, ס"ק 4.

לטענת התובעת, שני סוגי החיוב האמורים – עד 2" ומעל 2" הינם חיובים עצמאיים, חלופיים ולא מצטברים. עניין זה הינו סלע המחלוקת בין הצדדים, שכן מנגד טוענת הנתבעת כי עסקינן בחיובים מצטברים.

הצדדים אינם חלוקים ביחס לעובדה כי קוטר צינור חיבור המגרש או הבנין החדש למפעל המים הינו מעל 2", זאת כמפורט בהודעת החיוב, ואף כפי שצויין בפרוטוקול הדיון מיום 11.05.09.

לטעמה של התובעת הואיל ועסקינן בצינור חיבור שהינו מעל 2", הרי שהנתבעת יכולה להשית על התובעת אך ורק את ההוצאות שהוציאה בפועל לצורך חיבור המגרש ו/או הבנין החדש למפעל המים, ללא אגרה נוספת כלשהיא, וזאת בהתאם להוראות סעיף 1.4 לתוספת לחוק העזר מים.

התובעת מפנה בעניין זה לעדותה של עדת הנתבעת, הגב' גיציס (עמ' 3 לפרוטוקול, שורות 10-15), במסגרתה ציינה העדה כדלקמן:

"ש: החיבור הזה שבוצע לטענתך בשנת 2003 נטען בתצהיר של מר גולומבק שהעירייה

גבתה כ – 18,000 ₪. מנסיונך האם סכום זה יכול לכסות את העלות של אותו חיבור?

ת: זה בדיוק מכסה את העלות של החיבור...

משכך, טוענת התובעת, כי הודעת החיוב אשר שולמה על ידה, בסך של 18,309.60 ₪ בגין הוצאות החיבור מכסות את עלות צינור החיבור ואין כל מקום להטיל על התובעת חיוב נוסף, כפול ומצטבר, שאינו חוקי בסך של 535,666 ₪.

התובעת מוסיפה וטוענת כי בעניין זה קיים השתק עילה והשתק פלוגתא, שכן בית המשפט בחן בקשת של פסקי דין את טענות הנתבעת בעניין והגיע למסקנה כי אין כל יסוד לטענת הנתבעת לפיה מדובר בחיובים מצטברים. אם לא די בכך, הרי שבעניין צריחי רוטשילד ב.ת.א. (שלום ראשל"צ) 3614/05, צריחי רוטשילד פתח תקווה בע"מ נ' עיריית פתח תקווה, [פורסם בנבו], מתח בית המשפט ביקורת על הנתבעת אשר העלתה פלוגתא שכבר הוכרעה פעמיים בפסקי דין חלופיים.

טענה נוספת אשר בפי התובעת הינה, כי על פי סעיף 1.4 לתוספת לחוק העזר מים בגין חיבור הגדול מ-2" יש לשלם "לפי חשבון שהגיש המנהל", כאשר חשבון המנהל הינו חשבון הוצאות שעליו להיות תואם לחקיקה ולפסיקה. החשבון שהוצא במקרה דנן על ידי התובעת אינו חשבון מנהל שכן אינו חיוב לפי חשבון הוצאות בלבד, אלא חשבון מעורב הכורך את הוצאות החיבור מכוח ס"ק 4 עם חיובים נוספים מכוח ס"ק 2.

טענות הנתבעת

ראשית דבר טוענת הנתבעת לחוסר סמכות עניינית של בית משפט זה לדון בתובענה, שכן לטעמה על פי סעיף 28 לפקודת העיריות (אספקת מים), 1936 (להלן: "פקודת המים"), אשר חוק העזר מים כפוף לו, הרי שעל התובעת היה להעלות טענותיה ביחס לאגרת החיבור בפני שר הפנים ולא בפני בית משפט זה, זאת לאור הוראות סעיף 28 לפקודת המים. לעניין זה מפנה הנתבעת לפסיקת בית המשפט ברע"א 2425/99, עיריית נס ציונה נ' י.ח. יזום פ"ד נ"ד (4) 481; רע"א 3993/05, ש.א.ב. חברה להשקעות ופיתוח בע"מ נ' עיריית באר שבע, [פורסם בנבו]; ת"א 1288/06, אס. גי.אס. חברה לבנין בע"מ ואח' נ' עיריית פתח תקווה ואח', [פורסם בנבו].

לגופו של עניין, טוענת הנתבעת, כי החיוב הנקוב בסעיף 1 לתוספת לחוק העזר מים הינו חיוב מצטבר ומשמעותו כי יש לחייב בתחילה באגרת חיבור למפעל מים כל יחידה בהתאם לשטחה וסיווגה, כאשר לכל סיווג נקבע תעריף אחר, ובנוסף לכך יש לחייב את החיבור הספציפי לבנין כאשר מדובר על חיבור בקוטר של למעלה מ-2", בהתאם לחשבון המנהל, כקבוע בסעיף 1.4 לתוספת האמורה.

בכתב הגנתה ובסיכומיה פרטה הנתבעת פרשנותה לחוק העזר מים, ואבחנה הפסיקה אשר הובאה על ידי התובעת בסיכומיה, מהמקרה דנן.

לטעמה של הנתבעת, פרשנות התובעת לחוק העזר מים, תביא את הוראות חוק העזר לידי אבסורד, שכן נכס אשר יחובר בחיבור מים הקטן מ-2" יחוייב בתשלום אגרת חיבור לעירייה הגבוהה פי כמה מנכס אשר יחובר בחיבור מים הגדול מ-2".

הנתבעת מפנה לפסיקת בית המשפט העליון הדנה בפרשנות חוקי מס, במסגרתה נקבע כי אבד הכלל על הגישה לפיה יש לפרש חוקי מס לטובת הנישום וכי הגישה הראויה הינה כי יש לפרשה על רקע תכלית ומטרת החוק.

לצורך בחינת פרשנותו של חוק העזר מים, מפנה הנתבעת לחוק העזר מים הקודם – "חוק העזר לפתח תקווה (אספקת מים), תשכ"ב-1962" (להלן: "חוק העזר הקודם") ולהוראות סעיף 1 לתוספת של חוק העזר הקודם ומצביעה על העובדה כי בהתאם להוראות חוק העזר הקודם הרי שנכס שחייב בגין חיבור מעל 2" שילם את האגרה הנקובה לתשלום לפי 2" בתוספת הוצאות לפי חשבון שהגיש המנהל ודהיינו, עסקינן בחיוב מצטבר. מכאן למדה הנתבעת, כי כשם שהוראות חוק העזר הקודם הטילו חיוב מצטבר לתשלום אגרת חיבור מעל 2", כך יש לקרוא גם את הוראות חוק העזר מים הנוכחי, המטילות, כך לפרשנותה של הנתבעת, חיוב מצטבר לתשלום אגרת החיבור למפעל מים בגין חיבור שמעל 2".

טענה נוספת אשר בפי הנתבעת הינה ביחס לסופיות השומה. הנתבעת מפנה לעובדה כי התובעת שילמה ביום 14.07.02 את כל האגרות והיטלי הפיתוח ללא כל מחאה ופנתה בתביעה דן רק ביום 06.01.08 ודהיינו, חלפו למעלה מחמש וחצי שנים מהיום בו מסרה העירייה לתובעת את דרישת התשלום וזו שילמה אותה ועד למועד הגשת התביעה על ידי התובעת. לטענת הנתבעת מנועה התובעת מלתבוע את הכספים ששולמה על ידיה ללא כל אילוץ מצד העירייה. הנתבעת מפנה בעניין זה את בית המשפט לפסיקה לענין שימוש בטענת השיהוי אשר הורחבה מעבר לעתירות מינהליות גם לתביעות לקבלת סעד מן הדין כנגד רשות ציבורית.

מטעם התובעת העיד מר אלון דה-לאו.

מטעם הנתבעת העיד מר יעקב גולומב ויהגב' ליליה גיציס.

בחקירותיהם של העדים האמורים לא היה כדי להעלות ו/או להוריד מטענות הצדדים שהינן טענות משפטיות.

דיון והכרעה

בתובענה זו עלי להכריע בשלוש טענות משפטיות כמפורט להלן: (סמכות עניינית, חוקיות החיוב, ושיהוי – סופיות השומה), שהעלתה הנתבעת כלפי תביעת התובעת.

קבלת ולו טענה אחת מטענות הנתבעת תוביל לדחיית התובענה ורק אם תדחנה שלושתן גם יחד, יוביל הדבר לקבלת התביעה דן.

אקדים ואומר - לאחר שהתעמקתי במחלוקות, הגעתי לכלל מסקנה, כי בכל הנוגע לטענה הראשונה הדין עם התובעת ואילו בכל הנוגע לטענות השניה והשלישית הדין עם הנתבעת וכאמור, די בקבלת אחת מטענות אלו כדי להוביל לדחיית התובענה ולהלן אפרט.

הסמכות העניינית

לטענת הנתבעת, הואיל ובכתב תביעתה טוענת התובעת, כי חוק העזר מים כפוף לפקודת המים וכי על פי סעיף 20 לפקודת המים לא יכלה הנתבעת להשית על התובעת את תשלום אגרת החיבור הנדונה, כי אז בהתאם לסעיף 28 לפקודת המים, הרי שעל התובעת היה להעלות את טענותיה באשר לאגרת החיבור בפני שר הפנים, ולא בפני בית המשפט.

הנתבעת מפנה לפסיקתן של ערכאות שונות שאימצה את הדרך הקבועה בפקודת המים וסברה ששר הפנים ולא בית המשפט הוא האינסטנציה המתאימה לדון בדרישה כגון זו שבפני.

אינני מקבלת את טענת הנתבעת בסוגיה זו והנני קובעת שתובענה זו הינה בגדרי סמכותו של בית משפט זה.

לעניין זה הנני מאמצת את דעתו של חברי, כב' השופט אהרן גולדס ([בש"א 2008/08](#) בתיק דנן), שעת עלתה בפניו טענה שכזו קבע כדלקמן:

"זו בקשה להורות על דחיית התובענה על הסף בשל העדר סמכות עניינית. יסוד הבקשה הינו הוראת סעיף 28 לפקודת המים.

לאחר עיון בבקשה, בתגובה ובתשובה אשיב ב"קצירת האומר" כי דין הבקשה להידחות באשר סעיף 28 עוסק בהודעה, צו או דרישה, אשר נשלחו ע"י הרשות המקומית. דא עקא, כאן התובענה עניינה תשלום ביתר ועניין זה מן הראוי שיתברר בפני בימ"ש ולא שר הפנים".

חוקיות החיוב

כאמור בפרק טענות הצדדים לעיל, בין הצדדים נטושה מחלוקת האם שני סוגי החיוב האמורים – עד 2" ומעל 2" – הינם חיובים חלופיים – שזו טענת התובעת או חיובים מצטברים – שזו טענת הנתבעת.

בעניין זה, כפי שאפרט להלן, הנני מקבלת את טענת הנתבעת וקובעת כי החיובים הינם מצטברים ולא חלופיים.

התובעת מבססת את טענתה על פסיקתה של כב' השופטת אסתר באום-ניקוטרה ז"ל שניתנה בבית משפט זה בעניין "המפעיל", שאוזכר לעיל בפרק טענות הצדדים.

בפסק דין מנומק זה בחנה כב' השופטת באום-ניקוטרה ז"ל את טענות הצדדים והגיעה לכלל מסקנה כי החיובים הינם חלופיים ולא מצטברים.

בשני פסקי הדין הנוספים אליהם הפנתה התובעת כלל לא נערך דיון ממצה בעניין זה והיתה הסתמכות על פסק דין "המפעיל".

הואיל ואין חולק כי אין הלכה מחייבת בנדון דידן והואיל ואין חולק כי הסוגיה האמורה אף לא נבחנה לעומקה בפסק דין מנומק של ערכאה ערעורית לפיכך רשאית התובעת להעלות טענותיה בפני מותב זה ואינני מקבלת טענת התובעת לפיה המדובר בענייננו ב"פסק דין חלוט".

קראתי בעיון רב את פסק דינה של חברתי המנוחה, כב' השופטת באום-ניקוטרה ז"ל על נימוקיו ואינני מאמצת אותו אלא אוחות אני בדעה אחרת כפי שיוסבר להלן.

מסקנתי היא, שפרשנות הנתבעת להוראות התוספת שבחוק העזר מים, לפיה המדובר על חיוב מצטבר ולא חלופי, היא הפרשנות ההגיונית והנכונה ואילו היינו מקבלים את פרשנות התובעת לחוק העזר מים, לפיה המדובר על חיוב חליפי ולא מצטבר, הרי שהדבר היה מביא את הוראות חוק העזר מים לידי אבסורד לפיו נכס אשר חובר בחיבור מים הקטן מ-2" היה אמור להיות מחוייב בתשלום אגרת חיבור לעירייה עד שנת 2004 (החל מ- 01.01.04 הוקם תאגיד המים והביוב העירוני בפתח תקווה מיתב והתשלום איננו עוד לעירייה הנתבעת אלא לתאגיד המים והביוב הנ"ל) הגבוה פי כמה וכמה מנכס אשר חובר בחיבור מים הגדול מ-2"!!

האבסורד הנ"ל מודגם באופן מעשי במקרה דנן, עת חיבור בקוטר כה גדול, לטענת התובעת, צריך להסתיים בחיוב של כ – 18,000 ₪ קרן ואילו אם היה נעשה חיבור בקוטר קטן גם התובעת מסכימה למעשה שהחיוב היה צריך להיות לגביו בשיעור של כ – 535,000 ₪ קרן - והדברים הינם בגדר של אבסורד גמור, לטעמי !!

הואיל וקיימת אי בהירות פרשנית באשר לאופן החיוב הנכון, על-פי התוספת לחוק העזר מים הנוכחי, האם הוא מצטבר או חלופי, לפיכך דעתי שלי היא, כטענת התובעת, כי יש לפנות לצרכי פרשנות להוראות התוספת לחוק העזר הקודם, שלשונה בהירה וברורה, ועל פיה להגיע למסקנה הפרשנית הנכונה.

וזו לשונה של התוספת לחוק העזר לפתח תקווה (אספקת מים), תשכ"ב- 1962.

בשקלים חדשים

	1."	אגרת חיבור רשת פרטית (סעיף 2(ג))-
456.35	(א) ליחידת דיור אחת או ראשונה	
155.01	(ב) לכל יחידת דיור נוספת בבית של 2 דירות או יותר	
	(ג) לכל יחידת עסק, בית מלאכה או משרד –	
356.11	עד 30 מ"ר	
12.34	לכל מ"ר מעל 30 מ"ר	
	(ד) לכל יחידת תעשייה –	
438.17	עד 60 מ"ר	
7.23	לכל מ"ר מעל 60 מ"ר	
	(ה) למוסדות ציבור, דת, סעד, חינוך, צדקה וכל בנין שאינו משמש להפקת רווחים	
281.18	עד 2"	
האגרה לפי 2"	מעל 2"	
בתוספת הוצאות		

לפי חשבון שהגיש
המנהל

134.80
האגרה לפי 2"
בתוספת הוצאות
לפי חשבון שהגיש
המנהל
26.96
"83.47

2. (א) הרחבת חיבור –
עד 2"
מעל 2"

(ב) אגרה בעד היתר לשינוי של רשת פרטית (סעיף 3(ב))
(ג) בדיקת רשת פרטית לפי בקשת הצרכן (סעיף 3(ה))

עיננו הרואות: בהתאם להוראות התוספת לחוק העזר הקודם, באותם המקומות שיש אבחנה בין עד 2" ומעל 2" ביחס לאגרה, הרי שנכס שחייב בגין חיבור מעל 2" שילם את האגרה הנקובה לתשלום בגין חיבור עד 2" בתוספת הוצאות לפי חשבון שהגיש המנהל.

לעניין זה הנני מאמצת את האמור בסיכומי הטענות של פרקליט הנתבעת, שם נאמר בעניין זה (סעיפים 37-40 לסיכומים) כדלקמן:

37. יצוין, כי בהתאם להוראות חוק העזר הקודם נכס תעשייה היה חייב באגרת

החיבור סכום קבוע בהתאם לגודל הנכס ללא קשר כלל לגודל החיבור, ר' סעיף 1(ד) לתוספת חוק העזר הקודם, אשר זהה, למעט התעריפים הנקובים בו, להוראות סעיף 1(3) לתוספת שבחוק העזר מים.

38. מהאמור לעיל נלמד, כי כשם הוראת חוק העזר הקודם מטילות חיוב מצטבר לתשלום אגרת החיבור לחיבור שמעל 2", כך, בהתאם לכללי הפרשנות התכליתית המפורטים לעיל, בודאי יש גם לקרוא את הוראות חוק העזר מים המטילות חיוב מצטבר לתשלום אגרת החיבור למפעל מים בגין חיבור שמעל 2".

39. ברי לכל, כי לו תתקבל פרשנות התובעת, הרי שיווצר מצב אבסורדי, לפיו שיעור אגרת חיבור נכס למפעל מים עד 2" יהיה גבוה בהרבה משיעור אגרת חיבור נכס למפעל מים מעל 2" !!! מכאן, כי פרשנות התובעת להוראות סעיף 1 לתוספת חוק העזר מים הינה פרשנות שגויה ומוטעית, ומובן כי המדובר בחיוב מצטבר – סעיפים 1(1)/1(2)/1(3) בתוספת סעיף 1(4), ואין המדובר בחיוב חלופי !!

40. בנוסף יש לדחות את טענות התובעת באשר לחוקיות החיוב אשר נוגד, לטענתה, את הוראות סעיף 20 לפקודת העיריות (אספקת מים) ואת הפסיקה שהובאה ע"י התובעת בסעיפים 35-37 לסיכומי התובעת, שהרי החיוב הנדון, חיוב התובעת בתשלום אגרת החיבור למפעל מים, יסודו בהוראות חוק העזר מים שהותקן מכוח פקודת העיריות (נוסח חדש), ואילו פקודת העיריות (אספקת מים) עליה נסמכו פסקי הדין אשר הובאו ע"י התובעת בסיכומיה, אינה מהווה את מקור הסמכות לחיוב באגרת החיבור !!!".

די באמור לעיל על מנת להגיע למסקנה כי דינה של תביעה זו להידחות.

על מנת לעשות מלאכתי שלמה, והיה ויוגש ערעור על פסק דין זה, אדון גם בטענתה הנוספת של הנתבעת – שיהוי.

שיהוי

הנתבעת מוסיפה וטוענת כי דווקא בתביעה דנן יש לקבל את טענתה באשר לכלל "סופיות השומה", וזאת מאחר וחלף פרק זמן ארוך מאוד, מהמועד בו נדרשה התובעת לשלם את האגרה ושילמה אותה, בשנת 2002, ועד למועד הגשת התביעה על ידי התובעת, רק בשנת 2008, ולפיכך, טוענת הנתבעת, כי התובעת היתה מנועה מלתבוע את הכספים ששולמו על ידה, ללא כל אילוץ מצד הנתבעת, במשך זמן כה רב.

בסוגיה זו תמימת דעים אנוכי עם הנתבעת.

לפני כחצי שנה, ביום 21.04.10, ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל – אביב בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים [בע"א 2604/02](#), אחים שאקי בע"מ ואח' נ' עיריית הרצליה, [פורסם בנבו]. לפני כשלושה חודשים ביום 06.07.10 ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון [ברע"א 3955/10](#) אחים שאקי ואח' נ' עיריית הרצליה, [פורסם בנבו], שדחה בקשת רשות ערעור על פסק הדין הנ"ל.

בעניין אחים שאקי הוגשה תביעה בבית משפט השלום כנגד הרשות המקומית (עיריית הרצליה שם) להשבת תשלומי ארנונה שגבתה העירייה ללא סמכות, היינו: חיוב לא חוקי. התביעה נדונה במסגרת [ת"א 98841/00](#) של בית משפט השלום בתל אביב.

כב' השופטת שושנה אלמגור דחתה את התביעה תוך שקיבלה את טענת השיהוי של העירייה ואצטט את הדברים מפי אומרים:

" טוענת העירייה לדחיית התביעה מחמת שיהוי בהגשתה. משך 14 שנה לא טענה התובעת לגביית יתר של ארנונה ואף לא הגישה השגה כלשהי כנגד חיובי הארנונה על פי [חוק הרשויות המקומיות \(ערר על קביעת ארנונה כללית\)](#), התשל"ו- 1976 (להלן: "חוק הערר"). אמנם אי הגשת ערר על פי חוק הערר אינה חוסמת את דרכו של תובע להתדיין בבית משפט ורשאי הוא לטעון טענותיו כפי שהיה רשאי אילו לא חוק זה, אולם נשאלת השאלה האם שהוי של 14 שנה חוסם את דרכו מלטעון טענות שראוי היה שתטענה שנים רבות קודם הגשת תביעתו.

בע"א 216/80 בויאר נ' שיכון עובדים בע"מ פד לח(2) 561 נאמר, כי טענת שיהוי הינה טענה ראויה אם יש בשיהוי משום ביטוי לויתור או, שעקב השיהוי הורע מצבו של הנתבע. על פניית התובעת לראשונה לעירייה היא מעידה בפרוטוקול בית המשפט מיום 18.2.02 עמוד 9 ש' 14-20:

"ש. האם נכון שפניתם למר דויד רק לאחר שהוגשה תביעה לתשלום חוב ארנונה שלא שולם.
 ת. בלי כל שייכות. אני חושבת שאני משלמת הרבה מאוד מסים ולכן פניתי לדויד. כולנו ביחד הגענו למסקנה זו. הגעתי למסקנה זו לפני הרבה זמן.
ש. פניתם אליו רק בשנת 2000.
ת: נכון (ההדגשה שלי-ש.א.).

התובעת מעידה כי היא משלמת "הרבה מאוד מיסים" והגיעה למסקנה הזו לפני זמן רב אך לא מצאה לנכון להגיש ערר על השומה, בכך ביטאה את ויתורה להגשת התביעה. משך הזמן, ללא ספק, הרע את מצבה של העירייה, שכן זו סמכה את תקציבה שנים על גבי שנים על פי שיעורים שנקבעו, בין היתר, ביחס לשנים 1986-1987. הכרה בחובת השבה במקרה מסוג זה עלולה לגרום אחריה כדור שלג ומפולת של תביעות נגד העירייה. ועל כן יש לבחון אם אכן אין בשהוי כדי לחסום את תביעת התובעת.

טענת השיהוי נטענת על ידי העירייה בשני מישורים: המישור האובייקטיבי והמישור הסובייקטיבי, אדון בשניהם להלן:

1. השיהוי הסובייקטיבי:

חלוף הזמן ללא הגשת ערר משך זמן ארוך מהווה שיהוי פורמלי סובייקטיבי כשלעצמו. על פי המבחן הסובייקטיבי עומדת במוקד הדיון התנהגותו של העותר. העובדה כי התובעת מלינה על השיעורים שנקבעו בשנת 1986 ואילך רק לאחר שהוגשה נגדה תביעה על ידי העירייה לתשלום חובת הארנונה, מוסיפה לחומרת השיהוי הסובייקטיבי בהתנהגותה.

התובעת מצהירה בתצהיר עדות ראשית, כי היא אחת מבעלי המניות של החברה משנת 1988, ואולם בחקירתה היא העידה כי הינה בעלת מניות בחברה החל משנת 1986 (פרוטוקול מיום 18.2.2002 עמוד 7 ש' 14-17). לעניין זה מעידה התובעת באותו דיון (עמוד 9 ש' 6-9)....

גם בהנחה שהתובעת הינה בעלת המניות בחברה משנת 88, כלומר שנה או שנתיים לאחר שנתקבלו ההחלטות הפסולות, לטענתה, הרי שבדיקת החיוב הראשון שנפל לידי התובעת יכול היה בהחלט לאתר פגם, ליקוי או שגגה כלשהם, אם היו כאלה. לצורך מציאת הפגמים, התובעת לא נדרשה לבצע חיפוש מעמיק לאחר לתוך צווי ארנונה היסטוריים, שכן אין לדרוש מנישום שכל אימת שהוא מקבל שומה שנתית מסויימת יבצע בדיקה היסטורית של בסיס השומה. אולם במקרה דנן ניתן היה לבדוק בקלות את שיעורי הארנונה מבלי לנבור בהחלטות היסטוריות. יחד עם זאת, התובעת החלה לבדוק את השומה תוך איתור החלטות היסטוריות רק לאחר שהוגשה נגדה התביעה בשנת 2000...

2. השיהוי האובייקטיבי:

לא די בשהוי סובייקטיבי על מנת לחסום טענות שראויות היו להידון לפני שנים רבות. יש צורך לבדוק האם השיהוי הוא אובייקטיבי, או במילים אחרות האם האינטרס הפרטי של התובעת ניגף מפני עקרונות שלטון החוק ומידת חומרת הפגם השלטוני אל מול הפגיעה באינטרס הפרטי.

השיהוי, במקרה דנן, נבע מחוסר תשומת לב והזנחה של בעלי המבנה. התובעת מחזיקה בנכס משנת 88 ובדיקת שיעורי הארנונה לא דרשה ממנה לנבור בהחלטות היסטוריות כדי לתור אחר החלטות פסולות, אלא מבט קל בצו הארנונה היה מגלה את הפגם, אם היה כזה, שבביטול הסיווג. בבג"צ 2632/94 דגניה נ' שר החקלאות פ"ד נ(2) 715 נאמר לעניין זה;

"כיוון שהמשמעות האובייקטיבית של השיהוי דנן אינה חמורה כל כך היא עשויה להידחות מפני האינטרסים החשובים שמנגד (שלטון החוק) ואפילו מפני האינטרס הפרטי של העותרות להשבת כסף שנגבה מהן שלא כדין והוא נוכח העובדה שהשיהוי לא היה פרי הזנחה או התרשלות, אלא תוצאה של העדר מודעות או נגישות אל מסתרי ההחלטה ההיסטוריות". (שם בעמוד 743)

אין זה המקרה בענייננו, הזנחה והתרשלות כמו שנהגה התובעת אינם מצדיקים הגנה על האינטרס הפרטי שלה להשבת כספים שנגבו ממנה ביתר. ראוי להדגיש כי על פי עדותה של התובעת היא נעשתה בעלת ענין במבנה כבר בשנת 1986, כך שלא היתה כל מניעה לבדיקת שיעורי הארנונה לשנים 86-87, ועל כן העלאת טענה כנגד שיעורים אלה רק בשנת 2000 הינה יותר מהזנחה ורשלנות שאינם ראויים להגנה כשהם נשקלים אל מול האינטרס הציבורי העלול להפגע עקב כך.

מקום שתביעה זו מבקשת, באחור ניכר, לשנות את הכנסות העירייה מגביית ארנונה במשך למעלה מעשור שנים ובכך לגרור ולגרור לגירעון תקציבי משמעותי הרי שהשיהוי הוא מהותי. גירעון זה עלול להשפיע על פעולות העירייה ביחס לכלל תושבי העיר, כך שהשפעת תביעה זו עלולה לחרוג מהמסגרת הדו צדדית בין התובעת לבין העירייה ולפרוץ אל גדר האינטרס הכללי של תושבי העיר על לא עוול בכפם (לעניין זה ראה עתמ 001312/01 ביתילי נ' עיריית רעננה – טרם פורסם, [פורסם בנבו]).

גם כאשר השיהוי הינו מהותי, יש לבדוק ולברר את טיבו של הפגם החוקי לו טוענת התובעת ומידת הפגיעה בשלטון החוק. מקום שהפגם מצוי בקטגוריה פחות חמורה של מעשי הרשות השלטונית, כגון חוסר סבירות בהחלטות הרשות, הפרזה בשיעורי הארנונה להבדיל משיקולים זרים, המהווים פגם שלטוני חמור ביותר, הרי שעל אף הליקוי שנמצא בהחלטת הרשות יש להותירו על כנו מפאת השיהוי. במקרה שבפני לא נטען אפילו כי נפל פגם חמור הנובע משיקולים זרים או כיוב', המצדיק העדפת האנטרס האישי על פני האנטרס הציבורי. על פי עקרון הבטלות היחסית רב נזקו של הביטול על פני השארת המצוי על כנו וכך נאמר בבג"צ 170/87 אסולין נ' ראש עיריית קרית גת פ"ד מב(1) 681 לעניין זה:

"באיזון שבין האינטרסים של המשיבה ותושבי העיר לבין האינטרסים של העותרים, גוברים האינטרסים של התושבים. כך הדבר, בעצם, בין אם העותרים השתהו משום שלא הגישו את עתירתם בזריזות, בידיעתם את העובדות הרלבנטיות, ובין אם אחרו בהגשת עתירתם, מפני שלא ידעו או לא יכלו לדעת את העובדות לאשורן, ובאיחורם אין אז משום שיהוי. הנזק לציבור והפגיעה באינטרס של התושבים יהיו זהים בשני המקרים, ובמאזן האינטרסים נזקם של התושבים, שנגרם להם ללא עולל בכפם, יהיה בעל משקל שיכריע את הכף". (שם בעמוד 683).

העובדה כי רק עתה, באיחור של 14 שנה, מלינה התובעת על שיעורי הארנונה שנגבו ממנה, מלמדת על חוסר תום ליבה. על אף שעקרון תום הלב של נישום אינו גורם כבד משקל בהקשר לטענת שיהוי הרי שבמקרה דנן לא ניתן להתעלם ממנו. בבג"צ 7053/96 אמקור נ' שר הפנים פ"ד נג' (1) 193 נאמר לעניין זה:

"... אין טענת השיהוי נשענת בעיקרה על מידת תום לבן וטיב התנהגותן של העותרות, אלא על מידת הפגיעה באינטרס של העותרות אל מול הנזק הצפוי לאינטרסים אחרים כתוצאה מהשיהוי בהגשת העתירה. האיזון הראוי בין הפגיעות הצפויות לכל אחד מבעלי העניין כתוצאה מקבלת העתירה או דחייתה יכריע את גורל הטענה." (שם בעמוד 202).

אשר על כן התקיימו במקרה דנן התנאים הנדרשים למניעת תביעת התובעת מחמת שהוי. השאלה אם "ויתר" התובע על זכותו; השאלה אם שינתה התובעת את מצבה לרעה והשאלה אם טובת הכלל דורשת כי נחסום דרכה של התובעת לבית משפט, שלוש שאלות אלו נענו באופן ברור ונראה כי עקרון טובת הכלל מכריע את מאזן האינטרסים וגובר על פני הפגיעה באינטרס התובעת ודינה של תביעה זו להידחות על הסף מחמת שיהוי."

על פסק הדין הנ"ל הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב.

בתחילה ניתן בו פסק דין מנומק ע"י הרכב כב' השופטות קובו, רובינשטיין וצ'רניאק ביום 01.2.08, שאימץ את פסיקתה של כב' השופטת אלמגור, אולם, על רקע של שינוי בזהות המותב ששמע את טיעוני המערערים לעומת זהות המותב שנתן את פסק הדין בערעור הורה בית המשפט העליון ביום 21.12.09 בפסק דין בבר"ע שהוגשה כנגד פסק הדין (רע"א 790/09) כי פסק הדין בערעור יינתן על-ידי אותו ההרכב שבפניו נדון הערעור.

ביום 21.04.10 ניתן פסק דין נוסף מנומק על-ידי ההרכב ששמע את הערעור וכב' השופטת נורית אחיטוב, עמה הסכים שאר ההרכב, דחתה אף היא את הערעור תוך אימוץ מלא של פסיקת כב' השופטת אלמגור.

אף בית המשפט העליון, כאמור, מפי כב' השופט אליקים רובינשטיין, דחה לאחרונה, ביום 06.07.10 את בקשת רשות הערעור על פסק הדין הנ"ל.

והדברים הינה קל וחומר בענייננו. בשונה מפסק הדין בעניין אחים שאקי הרי שבדן התובעת – תנובה – הינה תאגיד אדיר מימדים המלווה ביועצים ולו מחלקה משפטית גדולה. דרישת החיוב של הנתבעת נמסרה לתובעת בשנת 2002 ולו רצתה יכולה היתה לבדוק במועד ולהשיג עליה בדרכים שבחוק טרם תשלומה.

התובעת בחרה שלא להשיג כנגד חיובה ולשלם את דרישת הנתבעת.

רק בשנת 2008, כשש שנים קלנדריות לאחר התשלום, הוגשה התביעה דן בשיהוי לא מוסבר ולפיכך לא מוצדק. הנתבעת אינה גוף פרטי אלא רשות מקומית המוציאה הכספים שבקופתה לטובת ולרווחת הציבור. ראוי להחיל את קביעות פסק הדין האחרון והחדש בעניין אחים שאקי הנ"ל, בעניין שיהוי סובייקטיבי ו/או אובייקטיבי, שניתן בבית משפט השלום ושאושר על-ידי שני הרכבים בבית המשפט המחוזי ולאחרונה אף בבית המשפט העליון, על המקרה הנדון כאן בו נטען, כפי שהיה בפסק דין שאקי, לגבייה לא חוקית כנגד רשות מקומית שנים רבות לאחר שהרשות דרשה את התשלום והתובעת שילמה אותו ללא כל מחאה.

גם מהטעם הזה של שיהוי (או בשמו האחר "סופיות השומה"), דין התביעה שבפניי להידחות.

סוף דבר

לאור כל האמור לעיל, התביעה נדחית.

התובעת תשא בהוצאות ובשכ"ט עו"ד הנתבעת בסך של 45,000 ₪ בתוספת מע"מ ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית כדין מהיום ועד למועד התשלום בפועל.

ניתן היום, 7 בנובמבר 2010, ל' חשוון, תשע"א, בהעדר הצדדים.

שלחבת קמיר וייס 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)